

Oponentský posudek diplomové práce

Zlata Ziborova: *CorpUs SCOBY*

Posudek vypracovala: MgA. Lenka Veselá, M.A., Ph.D.

Diplomová práce *CorpUs SCOBY* autorky Zlaty Ziborove tematizuje tělo, které není „já“, ale „my“. Téma kolektivního, více-než-lidského těla a subjektivity autorka rozehrává skrze materiálové experimenty s materiálem SCOBY (Symbiotic Culture Of Bacteria and Yeast). Mikrobiální kultura SCOBY, která metabolizuje cukry a kofein pro fermentovaný nápoj kombucha, vytváří „vedlejší“ produkt v podobě škrobového škraloupu. Tento v podstatě odpadní materiál připomínající kožní tkáň, je doslova „živým“ sochařským materiálem. Autorka si nicméně společenstvo bakterií a kvasinek ve své poetické sympoietické praxi nechce podmanit mistrovským gestem, ale usiluje o mezidruhovému splynutí, které je založené na vzájemném spříznování, otiskování a prorůstání jejího těla s komunitou bakterií a kvasinek. Úběžníkem autorčiny materiálové praxe je otázka, jak se do nás otiskuje to, co si pouštíme k tělu, ale i jak my sami formujeme těla a životy druhých, s nimiž se propojujeme v chimerická uskupení. Reciproční proces dávání, vracení zpět a včleňování autorka uchopuje pomocí konceptu „stávání se“ (becoming), který – jak píše v doprovodném textu – je pro ni prostředkem i cílem, metodou i výsledkem. Proces sympoietického růstu a stávání se je v autorčině podání bytostně intimním, zároveň ale i monumentálním počinem. Autorka o bakterie a kvasinky pečuje, vaří jim, krmí je, povídá si s nimi, čte a zpívá jim, vedle toho ale pro ně vyrobila obrovskou gestační skleněnou nádobu ve tvaru vlastního těla, kde rostou v entitu kopírující lidskou formu. Proces završuje sušení její/jejich „kůže“, která není „výsledkem“, ale vyústěním autorčina projektu. Jako výsledek je třeba vyzdvihnout celý proces vzniku, ve kterém autorka prokazuje mimořádnou materiálovou citlivost, odpovědnost a důslednost. Nejen celulózová tkáň, ale i skleněné tělo-děloha, vyrobené z recyklovaných skleněných střeptů, zkoumá ústřední téma inkorporace těl, agencí a historií nelidských sou-druhů, kteří se stávají součástí našeho více-než-lidského já/my.

Díky citlivosti a nasazení autorky je osobní setkání s její tvorbou jedinečným smyslovým zážitkem účinně vrstvicím vizuální, hmatové a čichové vjemy. Jako celek je práce *CorpUs SCOBY* zdařilým a vítaným příspěvkem nově promýšlejícím „naše“ tělo coby mezidruhovou kolektivitu. Práce naleptává a rozšiřuje hranice toho, co můžeme považovat za svůj „vnitřek“ a „vnějšek“ a klade důležité otázky po tom, kým jsme a kým se v podmínkách ekosystémového rozvratu stáváme.

Práci hodnotím jako naprosto mimořádnou. Autorka prokazuje přehled v oblasti aktuálních diskurzů nového materialismu, materiálních feminismů, posthumanismu a queer ekologií, jejichž témat se inspirativně dotýká ve své praxi, aniž by je prvoplánově ilustrovala. V tomto ohledu její práce snese srovnání s tvorbou spřízněného autorstva jako je Jes Fan, Allana Lynch, Jenna Sutela, Mary Maggic, Špela Petrič, Anna Dimitriu, Candice Lin, Oron Catts, Anicka Yi, Adham Faramawy, Tishan Hsu či Studio ThinkingHand, abych jmenovala alespoň některé. Vedle schopnosti citlivě reagovat na aktuální teoretické impulsy a tendence v současném umění a designu autorka svojí diplomovou prací dokládá svoji zručnost a organizační talent při technologicky náročné realizaci díla: od prototypování, po vytvoření digitálního modelu a frézování formy z vermikulitových desek, až po odlití skleněné nádoby pro fermentační tekutinu ve spolupráci se sklářskou společností Brokis, svaření nosné konstrukce a finální kultivaci a sušení celulózových „kůží“. Práce podněcuje k hluboké reflexi nad tím, co znamená být lidskou bytostí ve světě plném ne-lidských tvorů a entit a vybízí nás k přehodnocení našich vztahů v rámci mezidruhových soužití. S odkazem na sociální antropoložku Terezu Stöckelovou hodnotím diplomovou práci založenou na spolupráci se SCOPY i jako hodnotný příspěvek formující naši politickou imaginaci, jež nabízí alternativu jak k současným formám neoliberální konceptualizace růstu, tak i k jeho protějšku v podobě nerůstu (degrowth).¹

Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhované hodnocení: výborně (1)

V Brně dne 31. května 2024

¹ Tereza Stöckelová, „Růst, nerůst, sourůst: Politické ekonomie života podle hub“, *Academix Revue 3: Kreativita přírody*, 2022, s. 2 – 5.